

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Předmět: Mezinárodní vztahy

Vyučující: Mgr. et Mgr. Michal Škerle

Katalánsko

Brno 2018

Vypracoval: Bc. Jan Otáhal

Základní informace

Katalánsko leží na území Španělska a je jedním ze 17 autonomních společenství této země. Území je situováno do severovýchodní části Španělska. Úředními jazyky jsou španělština a katalánština. Na prvním stupni základních škol se vyučuje pouze v katalánštině, nikoliv španělštině. Španělština ovšem není nejbližším jazykem katalánštině, tím je okcitánština. Tímto jazykem se mluví na jihu Francie. Katalánština je dokonce více podobná portugalské a italštině před španělštinou, se kterou má společných 75 % slovní zásoby. Na území Katalánska žije přibližně 7,5 milionu obyvatel. To je 16 % celkové populace státu. Katalánsko se dělí na 4 území - Barcelona, Girona, Lleida a Tarragona. Region disponuje vyspělým průmyslem a rozvinutým cestovním ruchem. Nejvíce navštěvovaným místem je hlavní město Barcelona.

Historie

Historie osídlení tohoto území sahá až do starší doby kamenné. Ve středověku a novověku bylo Katalánsko součástí Aragonie. V roce 1640 Katalánsko spolu s Portugalskem povstalo proti Španělskému království a na krátkou dobu byla vyhlášena Katalánská republika. Ovšem toto období trvalo jen do roku 1652. S nástupem Bourbonů v roce 1707 je spojena ztráta autonomie. Španělsko fungovalo jako centralizovaný stát. Autonomie byla obnovena až v roce 1931, kdy byla vyhlášena druhá Španělská republika. Ani ta ovšem netrvalo dlouho a byla přerušena nástupem diktátora Franca k moci. Za jeho vlády byly potlačeny veškeré katalánské tradice, projevy katalánské identity a katalánština byla oficiálně zakázána. Autonomie se opět obnovila až po jeho smrti v roce 1978.

Příčiny snahy o nezávislost a směřování země k referendu

Katalánsko se snaží o svou nezávislost z mnoha důvodů. Jako první můžeme uvést to, že Katalánsko je svébytný národ. Má svůj vlastní jazyk, tradice, historii, kulturu, atd. Katalánsko je také hospodářsky silnější a vyspělejší než zbytek Španělska. Tvoří 20% HDP

země a 26 % exportu ze země. Patří mezi 20 nejvyspělejších zemí na světě. Průmysl se podílí 37 % na celkovém hospodářském obrazu Katalánska. V současnosti jsou profilovými obory katalánského průmyslu: výroba zařízení pro IT, chemický průmysl, potravinářských průmysl, a farmaceutický průmysl. V oblasti Tarragony se nachází velké rafinerie, na které je navázaný významný petrochemický průmysl.

V roce 2006 získalo Katalánsko rozsáhlejší formu autonomie, ovšem ta bylo opět v roce 2010 okleštěna, což se obyvatelům samozřejmě nelíbilo. Další problém nastal v roce 2008, kdy Španělsko upadlo do ekonomické krize. Katalánsko muselo díky tomu „doplácet“ na chudší regiony Španělska. V roce 2014 se konalo nezávazné „referendum“ o nezávislosti. Celkem se referenda zúčastnilo přes dva miliony občanů. Pro nezávislý stát se vyjádřilo 80% voličů. V roce 2015 se konaly volby do katalánského parlamentu, v těch jasně vyhrály separatistické strany. V roce 2016 se stal premiérem Carles Puigdemont, kandidující za stranu - Katalánská evropská demokratická republika. Přislíbil, že do 18 měsíců vypíše referendum o samostatnosti Katalánska.

Možné negativní dopady osamostatnění se Katalánska

Hypotetických scénářů dopadu osamostatnění je mnoho, proto zde budou zmíněné jen některé varianty. Odtržení od Španělska by znamenalo několik přímých nákladů spojených s ustanovením nové republiky, jako například: vlastní daňový úřad, centrální banku. Dalšími důležité složky jako bezpečnostní složky, informační služby, oblast spravedlnosti atd.

Vyhlášení nové republiky by mohlo znamenat ekonomickou krizi v zemi spojenou s poklesem turismu. Dalším problémem je to, že 2/3 vývozu z Katalánska jdou do Evropské unie. Úřady by musely žádat znovu o vstup do Evropské unie, potažmo do Eurozóny, neboť v zemi se platí eurem. Problém by mohl nastat také ve vyrovnání finančního dluhu, kdy Katalánsko dluží Španělsku 52 miliard eur.

Oddělení jednoho regionu by mohlo znamenat vzrůst tendencí osamostatnění se také v jiných regionech země, a to konkrétně v Baskicku, které se dlouhodobě potýká se stejným problémem. Pro Španělsko by odchod nejbohatšího regionu samozřejmě znamenal

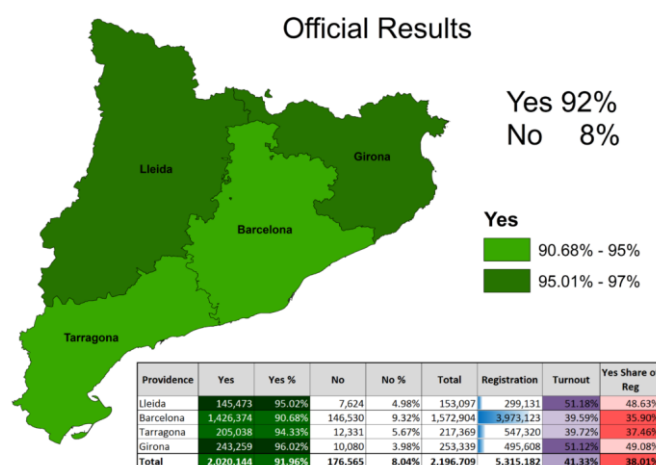
ekonomické oslabení. V nejhorším scénáři by mohlo osamostatnění znamenat až občanskou válku v zemi.

Referendum

Referendum bylo vypsané na 1. října 2017. Španělská vláda ovšem toto referendum prohlásila za protiústavní. V den konání španělská policie podnikla brutální útok na katalánské voliče. Policie se snažila zabránit referendu. Policisté zabavovali z voličských místností volební urny, volební lístky a pozatýkali mnoho demonstrantů. Po tomto brutálním zásahu zůstalo 840 lidí zraněných. „Madrid a Barcelona v posledních týdnech hrály hru „kdo s koho“ a řítily se do čelní srážky jako hazardéři v autech. A v neděli ani jeden z řidičů nesešlápl brzdu“ deník Le Figaro. Většina evropských politiků a novin brutální zásah samozřejmě odsoudila. Kritika padal jak na hlavu premiéra Španělska Mariana Rajoyi, tak i na katalánskou vládu.

Výsledky referenda byly těmito spory a prohlášením referenda za protiústavní velmi ovlivněny. Volební účast byla 2,3 milionu voličů, což je jen 43 % oprávněných voličů. Výsledky jsou ovšem jednoznačné, 92,01 % občanů volilo pro osamostatnění se. Tento výsledek brala katalánská vláda jako závazný k vyhlášení nezávislosti.

2017 Catalonia Independence Referendum

Obr. 1: Výsledky referenda o nezávislost Katalánska 2017

Zdroj: <http://mcimaps.com/does-a-majority-of-catalonia-want-to-secede-from-spain-a-look-at-the-2017-referendum/>

Vyhlášení nezávislosti

Dne 27. října 2017 hlasoval katalánský parlament o vyhlášení samostatné Katalánské republiky. Pro se vyslovilo 70 poslanců z celkových 135, proti bylo 10, dva hlasovací lístky byly prázdné. Poslanci Socialistické strany Katalánska, Občanů a Lidové strany Katalánska hlasování jakožto nelegitimní bojkotovali. Toto hlasování vedlo k vyhlášení Katalánské republiky, kterou ovšem žádný z jiných států neuznal.

Následně španělský senát schválil aktivizaci ústavního postupu, kterým dočasně omezí samosprávnost katalánského ceku. Španělský premiér se rozhodl pro odvolání katalánské vlády a rozpuštění celého parlamentu. Po tomto kroku Španělsko převzalo nad Katalánkem přímou správu.

Vývoj situace pro referendum přinesl mnoho demonstrací, jak na podporu nezávislosti, tak proti ní. Španělská vláda zatkla čelní představitele katalánské vlády a separatistů. Někteří politici se nachází v exilu, například bývalý premiér Puigdemont. Referendum mělo také negativní ekonomické dopady na region. Akcie katalánských firem se propadly společně s turismem o 15 %. Ve zbývajících měsících roku 2017 přesunulo své sídlo z regionu 3000 firem.

Vývoj po referendu

21. 12. 2017 se konaly předčasné volby do katalánského parlamentu. V těch se na prvním místě umístila strana Ciutadans (prošpanělská) s 25 % hlasů. Ovšem separatistické strany získaly v parlamentu těsnou většinu. Dvě největší separatistické strany se v lednu 2018 dohodly na společném kandidátu. Tímto kandidátem se stal bývalý premiér Carles Puigdemont. Ovšem ten se v té době nacházel v exilu, takže podle španělských zákonů nemůže být jmenován předsedou vlády. Tím se nakonec stal 14.5. 2018 Quim Torra. Španělská vláda dala podmínku katalánskému parlamentu, že v budoucí vládě nesmí být nikdo trestně stíhán. Vláda byla jmenována 1.6. 2018, a tímto skončila také přímá správa Katalánska Španělskem. Vláda se změnila také ve Španělsku, kde se premiérem stal Pedro Sánchez, který slíbil vstřícnější přístup a snahu o dialog s Katalánkem.

Průzkumy, které proběhly v červenci 2018 ukazují, že Katalánsko je rozděleno zhruba půl na půl v otázce osamostatnění. Separatistické strany ovšem oslabily a snahy o vystoupení nejsou již tak silné. Nadále ovšem pokračují demonstrace, jedna z největší proběhla na výročí vyhlášení Katalánské republiky 27. října. Carles Puigdemont a dalších 7 stíhaných politiků se stále nachází v exilu.

Zdroje:

Aktuálně.cz [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz>

BBC [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <https://www.bbc.com>

E15 [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz>

MCI Maps [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <http://mcimaps.com/does-a-majority-of-catalonia-want-to-secede-from-spain-a-look-at-the-2017-referendum/>

Lidovky.cz [online]. [cit. 2018-11-14]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz>

In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2018-11-14]